

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 31/2006 vp

Hallituksen esitys ulkomailta vuokratun työntekijän sekä rajoitetusti verovelvolliselle maksettavan työkorvauksen verottamiseen liittyviksi säännöksiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 4 päivänä lokakuuta 2006 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen ulkomailta vuokratun työntekijän sekä rajoitetusti verovelvolliselle maksettavan työkorvauksen verottamiseen liittyviksi säännöksiksi (HE 158/2006 vp).

Lausunnot

Eduskunnan päätöksen mukaisesti työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunta on antanut asiasta lausunnon (TyVL 20/2006 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Tuomas Anttila ja ylitarkastaja Panu Pykönen, valtiovarainministeriö
- ylitarkastaja Sari Wulff, erityisasiantuntija Timo Rabinä ja ylitarkastaja Helena Hynynen, Verohallitus

- yhteyspäällikkö Essi Rentola, Kansaneläkelaitos
- johtava veroasiantuntija Tero Honkavaara, Elinkeinoelämän keskusliitto
- johtaja Timo Sipilä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- II puheenjohtaja Kyösti Suokas, Rakennusliitto
- ekonomi Jussi Heiskala, Rakennusteollisuus RT ry
- ekonomisti Helena Pentti, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- erityisasiantuntija Annika Suorto, Suomen Kuntaliitto
- veroasiantuntija Leena Romppainen, Suomen Yrittäjät ry
- hallituksen puheenjohtaja Ola Saarinen, Suomen Veroasiantuntijat ry
- lakiasiain johtaja Vesa Korpela, Veronmaksajain Keskusliitto ry
- projektipäällikkö Markku Hirvonen, viranomaisyhteistyön kehittämisprojekti.

Kirjallisen lausunnon ovat asiassa antaneet

- Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry
- Keskuskauppakamari
- Tietosuoja-valtuutetun toimisto
- sosiaali- ja terveysministeriö
- valtiovarainministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi tuloverolakia, verotusmenettelystä annettua lakia, rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annettua lakia, ennakoperintälakia sekä yritys- ja yhteisötietolakia.

Tuloverolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Suomesta saaduksi tuloksi katsotaan ulkomailta Suomeen vuokratun työntekijän Suomessa tekemästä työstä saama palkkatulo työntekijän Suomessa oleskelun kestosta riippumatta.

Verotusmenettelystä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ulkomaisen työnantajan taikka työnantajan edustajan tulisi antaa tiedot Suomessa työskennelleestä vuokratyöntekijästä samoin kuin kaikista yli kuusi kuukautta Suomessa oleskelleista työntekijöistä. Lisäksi työn teettäjän olisi annettava työntekijän vuokralle antaneen yrityksen ja tämän edustajan tiedot verohallinnolle silloin, kun yrityksen ensimmäinen työntekijä aloittaa työskentelyn työn teettäjälle. Tiedot olisi annettava, jos kansainvälinen sopimus ei estä veron perimistä palkasta. Samassa yhteydessä lakiin lisättäisiin säännökset ennakonpidätyksen alaisen suorituksen maksajan tiedonantovelvollisuudesta sekä eläkelaitosten ja Kansaneläkelaitoksen velvollisuudesta toimittaa rajoitetusti verovelvollista eläkkeensaajaa koskevia tietoja.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi ennakoperintälakia siten, että Suomessa elinkeinotoimintaa harjoittava rajoitetusti verovelvollinen voitaisiin merkitä ennakoperintärekisteriin riippumatta siitä, onko hänellä täällä kiinteää toimipaikkaa, jos rajoitetusti verovelvollisen kotipaikka on valtiossa, jonka kanssa Suomessa on kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus. Yritys- ja yhteisötietolakiin ehdotetaan vastaavasti tehtäväksi ilman sivuliikettä Suomessa toimivien ulkomaisten elinkeinonharjoittajien rekisteröimisen edellyttämä muutos. Samassa yhteydessä kumottaisiin ennakoperintälain säännös, joka koskee tietojen toimittamista verohallinnolle ennakonpidätyksen toimittamista varten, ja säädettäisiin Uuden-

maan verovirasto toimivaltaiseksi antamaan ennakoratkaisu silloin, kun suorituksen maksajalla ei ole Suomessa kotikuntaa.

Rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetussa laissa säädettäisiin rajoitetusti verovelvolliselle yhteisölle, yhteisetuudelle ja yhtymälle maksettavasta työkorvauksesta perittävän veron määräksi 13 prosenttia. Luonnolliselle henkilölle maksettavasta työkorvauksesta veron määrä olisi 35 prosenttia. Lisäksi säädettäisiin edellytyksistä, joilla maksaja voi jättää veron perimättä. Rakennustyön, asennus- ja kokoonpanotyön, laivanrakennustyön, kuljetustyön sekä siivous-, hoiva- ja hoitotyön perusteella maksettavasta työkorvauksesta lähdevero voitaisiin jättää perimättä ainoastaan lähdeverokortin tai ennakoperintärekisteröinnin perusteella.

Lisäksi rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annettuun lakiin lisättäisiin vuokratyöntekijälle velvollisuus ennakoiden hakemiseen Suomessa työskentelyn aloittamista seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä, jos palkan maksaja ei ole velvollinen perimään palkasta lähdeveroa eikä kansainvälinen sopimus estä veron perimistä. Ennakkojen määräajassa hakemisen laiminlyönnistä määrättäisiin veronkorotus.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan vuoden 2007 alusta. Tuloverolain muutosta sovellettaisiin ensimmäisen kerran 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen saatuun palkkatuloon ja verotusmenettelystä annetun lain muutosta vuodelta 2007 annettaviin tietoihin. Vuokratun työntekijän työskentelyn aloittamisesta annettavaa ilmoitusta koskevaa säännöstä sovellettaisiin kuitenkin ensimmäisen kerran ilmoitukseen työskentelystä, joka alkaa 1 päivänä heinäkuuta 2007 tai sen jälkeen. Työntekijän vuokralle antaneesta yrityksestä ja tämän edustajasta annettavaa ilmoitusta koskevaa säännöstä sovellettaisiin ensimmäisen kerran ilmoitukseen sellaisen työn teettämisen perusteella, joka on alkanut 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen. Tiedot olisi kuitenkin toimitettava verohallinnolle

ensimmäisen kerran 31 päivään elokuuta 2007 mennessä.

Rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain muutosta sovellettaisiin ensimmäisen kerran suoritukseen, joka saadaan 1 tammikuuta 2007 tai sen jälkeen. Ennakonhakuvelvoitetta koskevaa säännöstä sovellettaisiin myös työskentelyyn, joka on alkanut ennen

lain voimaan tuloa ja jatkuu edelleen lain tultua voimaan. Jos työskentely on alkanut ennen vuoden 2007 alkua, työntekijän olisi haettava ennakonkantoa 28 päivään helmikuuta 2007 mennessä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2007 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä eräin muutoksenhakua koskevin vähäisin tarkennuksin.

Hallituksen esityksessä on kaksi pääasiallista tavoitetta. Tarkoitus on ensinnäkin laajentaa Suomesta saadun tulon käsitettä niin, että se kattaisi jatkossa myös ulkomaisen vuokratyöntekijän Suomesta saaman palkkatulon. Tämä merkitsisi käytännössä sitä, että Pohjoismaista sekä Virosta, Latviasta ja Liettuasta tulevien vuokratyöntekijöiden täällä saama palkkatulo voitaisiin verottaa Suomessa riippumatta työskentelyn kestosta. Verotusoikeutta rajoittaa tällä hetkellä nimenomaan Suomen sisäinen lainsäädäntö, minkä vuoksi näiden maiden kanssa tehtyihin verosopimuksiin sinänsä sisältyvää verotusoikeutta ei ole voitu käyttää. Muissa Suomen solmimissa verosopimuksissa ei vastaavaa verotusoikeutta vielä ole, joten esityksellä ei ole välittömiä vaikutuksia muualta kuin Pohjoismaista tai Baltiasta tulevien vuokratyöntekijöiden verotukseen.

Tulokäsitteen laajennukseen liittyvät välittömästi ne ehdotukset, joiden tarkoituksena on varmistaa veronalaista tuloa vastaava oikea-aikainen enakkoperintä ja samanlainen verotusmenettely esitetyt veroilmoituksineen kuin yleisesti verovelvollisilla henkilöillä. Enakkoperintä perustuisi ulkomaisen vuokratyöntekijän itsensä hakemaan enakkoon. Ennakonkantoa pitäisi hakea määräajassa työskentelyn aloittamisesta eli sitä seuraavan kuukauden loppuun mennessä, ellei palkan maksaja ole velvollinen perimään palkasta lähdeveroa. Velvol-

lisuuteen liittyisi veronkorotusuhka laiminlyönnin varalta. Ennakonkanto koskisi käytännössä nimenomaan Pohjoismaista ja Baltiasta tulevia vuokratyöntekijöitä.

Esityksen toisena tavoitteena on tehostaa yleisesti ulkomaisen vuokratyövoiman ja ulkomaiden yritysten muiden työntekijöiden Suomessa tekemän työn valvontaa. Tämä toteutettaisiin lisäämällä sivullistahojen eli ulkomaisen työnantajan tai sen edustajan sekä vuokratyötä teettävän täläläisen tahon tiedonantovelvollisuutta niissä tapauksissa, joissa ulkomaisen työntekijän palkkatulon verotusoikeus kuuluu Suomelle. Valvonnan tehostamiseen tähtää niin ikään ehdotus, jonka mukaan rajoitetusti verovelvolliset voitaisiin merkitä enakkoperintärekisteriin silloinkin, kun niillä ei ole kiinteää toimipaikkaa Suomessa. Edellytyksenä on tällöin se, että rekisteröitävä on verosopimusvaltiosta.

Ehdotukset tähtäävät kaiken kaikkiaan siihen, että ulkomaiden työnantajien palveluksessa olevien työntekijöiden tosiasiallisesta oleskelusta ja työskentelystä Suomessa saataisiin luotettavaa tietoa, jolloin Suomen verotusoikeus voitaisiin turvata asianmukaisesti myös näissä tilanteissa. Tällä tavoin halutaan kaventaa harmaan talouden toimintakenttää ja turvata yritysten ja työntekijöiden yhdenvertaiset toimintaedellytykset nykyistä paremmin. Tarve tähän on ollut jo pitkään ilmeinen.

Valiokunta pitää esitystä tasapainoisena kokonaisuutena, jossa on sovittu yhteen julkisen vallan välttämättömät tarpeet sekä käytännön yritystoiminnan toimintaedellytykset. Esityksel-

lä voidaan rajoittaa harmaata taloutta ilman, että yritysten velvollisuudet kasvavat kohtuuttomasti. Hyvällä hallinnollisella ohjauksella ja tiedotuksella sekä asianmukaisesti järjestetyllä asiakaspalvelulla tulee lisäksi varmistaa se, että uudet säännökset ovat vuokratyöhön tulevien kannalta riittävän helposti sovellettavissa.

Valiokunta käsittelee jäljempänä esityksen näihin osiin liittyviä eräitä yksityiskohtia, jotka ovat nousseet esiin asiantuntijakuulemisessa.

Esitykseen sisältyy kahden pääasiallisen aihealueen lisäksi eräitä muita muutosehdotuksia. Ne koskevat mm. lähdeverolakiin tehtäviä täsmennyksiä ja eläkelaitosten ja Kansaneläkelaitoksen velvollisuutta antaa verohallinnolle tietoja rajoitetusti verovelvollisten eläkkeensaajien pidätysprosentin määrittämiseksi. Muutokset ovat luonteeltaan lähinnä nykysääntelyä täydentäviä, eikä valiokunnalla ei ole niihin huomautettavaa.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausunto

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on todennut tyydytyksellä, että sen useita kertoja kiirehtimät muutosesitykset on nyt tuotu eduskunnan käsiteltäväksi. Lainmuutosten myötä noudatettavaksi tulevat yhteiset pelisäännöt tervehdyttävät valiokunnan käsityksen mukaan tilannetta ja vähentävät työsuhteen ehdoilla ja edullisella verokohtelulla käytävää epäreilua kilpailua. Esityksen mukaiset ilmoitusvelvoitteet on rakennettu siten, että kaikkien osapuolten eli suomalaisen työn teettäjän, ulkomaisen työnantajan ja työtä Suomessa tekevän vuokratyöntekijän on haluttava toimia lainvastaisesti, jotta vuokratyö jäisi täysin valvonnan ulkopuolelle.

Valiokunta on todennut, että ehdotetut toimenpiteet ovat keskeinen osa toimenpidekokonaisuutta, jolla harmaan talouden valvontaedellytyksiä parannetaan. Esitys liittyy lainsäädäntökokonaisuuteen, josta osa on toteutettu jo viime vuoden lopulla. Silloin säädettiin ulkomaiselle työnantajalle velvoite asettaa edustaja Suomeen ja otettiin työturvallisuuslakiin säännökset rakennustyömaalla käytettävästä kulkuluvasta. Lisäksi eduskunnan käsiteltävänä on parhaillaan esitys tilaajan selvitysvastavuudesta ja

vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (HE 114/2006 vp). Valvontaa on tehostettu myös lisäämällä poliisin ja työsuojelupiirien resursseja.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on ottanut lausunnossaan kantaa esityksen eri yksityiskohtiin varsin seikkaperäisesti. Valtiovarainvaliokunta yhtyy pääosin esitettyihin näkemyksiin. Lausuntoon on viitattu sen vuoksi seuraavassa lähinnä vain silloin, kun siihen on erityistä aihetta.

Eräät välittömät kehittämistarpeet

Esityksen valiokuntakäsittelyssä on tullut selvästi ilmi eräitä välittömiä sääntelyn kehittämistarpeita. Ne koskevat ennen muuta keinoja parantaa viranomaisten välistä yhteistyötä ja tietojenvaihtoa, mahdollisuuksia ottaa vuokratyön verotusta koskeva artikla nykyistä yleisemmin verosopimuksiin ja tarvetta estää kaksinkertainen ennakoperintä Suomen ja Baltian maiden kesken samalla tavoin kuin Pohjoismaiden välillä on jo tehty.

Valiokunta on saanut näiltä osin valtiovarainministeriöltä varsin myönteisen palautteen. Ministeriöllä ja/tai Verohallituksella on parhaillaan vireillä kaikkia näitä koskeva selvitystyö tai valmistelu, joka tähtää muutosten aikaansaamiseen.

Kysymys työsuojeluviranomaisten ja verohallinnon välisestä tietojenvaihdosta voidaan ensinnäkin ottaa huomioon Verohallitukselta saadun tiedon mukaan parhaillaan istuvassa työryhmässä, joka valmistelee verotustietojen hankintaa, käyttöä ja luovuttamista koskevan lainsäädännön uudistamista. Sen yhteydessä tulee arviotavaksi myös kysymys eri viranomaistahojen tiedonsaantitarpeista sekä asianmukaisesta sääntelytavasta. Työryhmän määräaika päättyy 30.6.2007.

Vuokratyöartiklan käyttöalan laajennus on puolestaan esillä muun muassa Puolan, Venäjän, Valko-Venäjän, Georgian ja Moldovan kanssa käynnissä olevissa tai piakkoin käynnistävissä verosopimusneuvotteluissa. Kaikkiin näihin sopimuksiin on tarkoitus ehdottaa tai on jo ehdotettu määräystä, jonka mukaan työsken-

telyvaltiolla on oikeus verottaa vuokratyöntekijän saamaa palkkaa.

Kaksinkertaisen ennakoperinnän välttämiseksi on niin ikään aloitettu selvitystyö. Virosta saatujen alustavien tietojen mukaan virolaisen vuokratyöntekijän on mahdollista saada Virossa vapautus ennakonpidätyksestä silloin, kun hän on saanut todistuksen työskentelyvaltion viranomaiselta siitä, että hän maksaa veroa työskentelyvaltiossa. Verohallitus aikoo olla vielä yhteydessä Viron veroviranomaisiin ja varmistaa, että Suomesta annettava todistus ennakkojen määräämisestä täyttää sille asetettavat edellytykset. Latvian ja Liettuan osalta asiaa selvitetään edelleen. Selvää on, että kaksinkertainen verotus poistetaan joka tapauksessa lopullisessa verotuksessa, kun työntekijän asuinvaltio hyvittää työntekovaltiossa perityn veron.

Valtiovarainvaliokunta kiirehtii osaltaan vireillä olevien selvitysten loppuunsaattamista ja uudistusten täytäntöönpanoa. Viranomaisyhteistyöllä ja riittävän tehokkaalla tietojenvaihdolla voidaan parantaa vielä merkittävästi valvonnan tehokkuutta. Nykyistä laajempi vuokratyön verotusoikeus turvaa Suomen verotusoikeuden ja saattaa eri työntekijät keskenään tasa-arvoiseen asemaan. Ennakoperintää koskevat sopimukset ovat puolestaan välttämättömiä niin työntekijöiden oikeusaseman kuin ulkomaisen työvoiman saannin turvaamiseksi.

Työntekijän velvollisuus hakea ennakonkantoa

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on suhdauduttu osin kriittisesti ulkomaisen vuokratyöntekijän velvollisuuteen hakea itselleen ennakkoa. Vaihtoehtoina on esitetty mm., että ennakot määrättäisiin työnantajan antaman ilmoituksen perusteella viranomaisaloitteisesti tai että vuokratyöntekijöihin sovellettaisiin samaa lähdeveron maksuunpanomenettelyä kuin muihin rajoitetusti verovelvollisiin.

Valiokunta ei pidä näitä vaihtoehtoja perusteltuina. Ne voisivat vähentää ratkaisevasti ennakoperinnän kattavuutta ja oikea-aikaisuutta. Käytännön kannalta on olennaista, että lähdevero tulee perittäväksi jatkossa isolta joukolta

sellaisia rajoitetusti verovelvollisia, joille suorituksen maksaa muu kuin suomalainen, veron perimiseen velvollinen taho. Jotta ennakoperintä vastaisi tarkoitustaan, sitä ei voida jättää jälkikäteisesti tehtävän lähdeveron maksuunpanomenettelyn varaan. Mahdollisuus määrätä veronkorotus ulkomaiselle vuokratyöntekijälle on niin ikään välttämätön sekä ennakoperinnän että lopullisten verojen perinnän tehokkuuden takaamiseksi.

Säännökset antavat lisäksi mahdollisuuden siihen, että ulkomainen työnantaja hakeutuu ennakoperintärekisteriin, ottaa lähdeveron perintävelvoitteet hoidettavakseen ja siten vapauttaa työntekijän velvoitteesta hakea ennakkoja.

Ulkomaisen vuokratyöntekijän palkan verottamista koskeva muutoksenhaku

Ulkomaisen vuokratyöntekijän saama palkkatulo verotetaan verotusmenettelylain nojalla, kuten edellä on jo todettu. Jotta näin toimitettuun verotukseen voitaisiin hakea muutosta, on rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 21 §:n 2 momenttiin lisättävä sitä koskeva viittaus. Valiokunta esittää tätä koskevaa tarkennusta. Vuokratyötä koskevan palkan verotukseen haettaisiin siten muutosta verotusmenettelylain säännöksiä noudattaen.

Ulkomaisen työnantajan edustajaa koskevat tiedot

Sivullisen tiedonantovelvollisuutta on siis tarkoitus laajentaa valvonnallisista syistä mm. niin, että suomalaisen työn teettäjän on ilmoitettava verottajalle tiedot työntekijän vuokralla antaneesta yrityksestä ja sen Suomeen asettamasta edustajasta, jos kansainvälinen sopimus ei estä veron perimistä työntekijän palkasta. Edustajan asettamisvelvollisuus on sinänsä säädetty lähetettyjä työntekijöitä koskevan lain (1146/1999) 4 a §:ssä, joka tuli voimaan vuoden 2006 alusta.

Lainkohdan mukaan lähetetyn työntekijän työnantajalla on oltava Suomessa edustaja, jos sillä ei ole itsellään liikepaikkaa täällä ja työntekijä on lähetettyä yli 14 päivää. Edustaja on asetettava viimeistään työskentelyn alkaessa. Työn teettäjän on sopimuksissaan tai muutoin

käytettävissään olevin keinoin huolehdittava siitä, että edustaja asetetaan. Tämän laiminlyöntiin on liitetty rangaistusseuraamus.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on ehdotettu, ettei työn teettäjälle asetettaisi velvoitetta ilmoittaa ulkomaisen vuokratyöntekijän vuokralle antaneen yrityksen edustajatietoa. Tätä on perusteltu erityisesti sillä, ettei suomalaisella työn teettäjällä ole aina mahdollisuuksia hankkia tarvittavia tietoja. Lisäksi on katsottu, ettei työn teettäjälle tulisi määrätä laiminlyöntimaksua silloin, kun verohallinto on saanut tarvittavat tiedot jo muutoin. Toisaalta vastavuoroisesti on esitetty, että työn teettäjän ilmoitusvelvollisuus säädettäisiin ehdotettua laajemmaksi niin, että se koskisi myös muita kuin vuokratyötilanteita. Taustalla on tieto siitä, että Suomessa työskentelee paitsi vuokratyöntekijöitä, paljon myös muita lähetettyjä työntekijöitä, joita hallituksen esitys ei juurikaan koske.

Valiokunta puoltaa hallituksen esityksessä valittua linjaa. Vaatimus edustajan tiedoista on kohtuullinen, kun otetaan huomioon lähetettyjä työntekijöitä koskevan lain sisältö ja tarkoitus. Se seikka, ettei edustajia ole asetettu toistaiseksi laissa edellytetyin tavoin, tullee korjautumaan vastaisuudessa, kun lain soveltamiskäytäntö vakiintuu. Tieto edustajasta on sinänsä tarpeen, jotta voidaan varmistaa, onko edustaja täyttänyt sille asetetut tiedonantovelvoitteet. Lisäksi edustajalla tulisi olla hallussaan verovalvonnan kannalta hyödyllisiä tietoja, joten edustajatietojen keruulla on merkitystä myös tarkastustoiminnalle. Hallituksen esityksessä on kuitenkin todettu, että tietoa edustajasta ei tarvitsisi antaa silloin, kun työn teettäjä on lähetetyistä työntekijöistä annetun lain edellyttämällä tavalla pyrkinyt huolehtimaan siitä, että edustaja asetetaan, mutta näin ei tästä huolimatta ole tapahtunut. Tällä voidaan välttää mahdolliset kohtuuttomat tilanteet.

Sivullisen tiedonantovelvollisuutta on tehostettu laissa laiminlyöntimaksulla. Valiokunta on pitänyt laiminlyöntimaksun säätämistä aikanaan tarkoituksenmukaisena, jotta verotus voitaisiin toimittaa tehokkaasti, oikeamääräisenä ja oikeaan aikaan. Samasta syystä laiminlyönti-

maksun määräämistä ei tule myöskään tässä yhteydessä asettaa riippuvaiseksi siitä, onko toinen taho noudattanut omaa tiedonantovelvollisuuttaan.

Valiokunta ei pidä tässä vaiheessa perusteltuna myöskään sitä, että ulkomaisten työntekijöiden työskentelystä Suomessa olisi annettava ilmoitus aina siitä riippumatta, onko Suomella verotusoikeus työstä maksettavaan palkkaan. Tämä lisäisi annettavien ilmoitusten määrää moninkertaiseksi esityksessä ehdotettuun verrattuna. Se merkitsisi myös sitä, että verohallinto keräisi huomattavan määrän tietoa ulkomaisen työvoiman tekemästä työstä, josta saatuaan palkkaan Suomella ei ole verotusoikeutta. Jotta verohallinto voisi tällaisia tietoja kerätä, tulisi tietojen olla tarpeen verotusta varten.

Oma asiansa on sinänsä se, miten vuokratyö ja muu lähetetyn työntekijän työ voidaan erottaa käytännössä toisistaan. Esityksessä on viitattu työvoiman vuokrauksen osalta Suomen solmimissa verosopimuksessa olevaan määrittelyyn, joka puolestaan on yhdenmukainen OECD:n malliverosopimuksen kommentaarin kanssa. Lähetetyt työntekijät on määritelty perusteluisa heitä koskevan erityislain nojalla. Periaatteellinen ero on siis osoitettavissa, mutta verotus- ja oikeuskäytäntö ratkaisee viime kädessä rajanvedon yksittäistapauksissa.

Ulkomaisten yritysten ennakkoperintärekisteröinti ja lähdeverokortti

Asiantuntijakuulemisessa on käyty keskustelua myös siitä, pitäisikö ennakkoperintärekisteröinti tehdä pakolliseksi Suomessa työpalveluja tarjoaville ulkomaisille yrityksille. Tätä on pidetty erityisen tärkeänä viranomaisten valvonnan kannalta. Toissijaisesti on ehdotettu, että ennakkoperintärekisteröinti tehtäisiin ainoaksi vaihtoehdoksi erityistä valvontatarvetta vaativilla toimialoilla.

Valiokunta puoltaa hallituksen esityksessä omaksuttua vapaaehtoiseen hakeutumiseen perustuvaa menettelyä. Ulkomaisiin työvoimapalveluja tarjoaviin yrityksiin sovellettaisiin silloin vastaavia rekisteröimistä koskevia säännöksiä kuin suomalaisiin yrityksiin. Koska laissa ei

ole säädetty suomalaisille yrityksille velvollisuutta rekisteröityä, ei sellaista ole yhteisö-oikeuden näkökulmasta perustetta asettaa myöskään ulkomaisille toimijoille. Tähän viittaa myös tuore EYT:n ratkaisu 9.11.2006 asiassa C-433/04, jossa on otettu huomioon myös suhteellisuusperiaatteen asettamat rajoitteet. Tuomioistuin on nimenomaisesti todennut mm., ettei yleinen veronkierron tai veropetoksen oletama ole riittävä perustelemaan toimenpidettä, joka haittaa perustamissopimuksen tavoitteiden toteutumista.

Sillä seikalla, että ennakoperintärekisteröinti säädettäisiin ainoaksi vaihtoehdoksi jättää lähdevero perimättä, ei olisi myöskään vaikutusta Suomen oikeuteen verottaa yrityksen saamaa liike-tuloa. Aiheettomien lähdeverojen perintä johtaisi lisäksi kaikkien osapuolten kannalta raskaaseen palautusmenettelyyn.

Lähdeverokortin myöntämisen perusteet ovat sinänsä selvät. Verovirasto tutkii lähdeverokorttia haettaessa, onko Suomella verotusoikeutta tuloon. Ellei yritykselle ole muodostunut Suomeen kiinteää toimipaikkaa, verovirasto antaa rajoitetusti verovelvolliselle hakemuksesta lähdeverokortin, jonka nojalla maksaja voi jättää lähdeveron perimättä. Ongelmat liittyvät lähinnä väärinkäyttömahdollisuuksiin. Verohallinnon lähdeverojärjestelmää on kuitenkin tarkoituksella kehitetty siten, että aikaisemmin myönnettyjä lähdeverokortteja koskevia tietoja voidaan käyttää jatkossa aikaisempaa paremmin hyväksi arvioitaessa kiinteän toimipaikan muodostumista Suomeen.

Lakien voimaantulo

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on esittänyt harkittavaksi, tulisiko lakien voimaantuloa siirtää muutamalla kuukaudella, jotta verohallinto ehtisi saada uudistusta koskevat ohjeensa valmiiksi. Asiantuntijakuulemisissa on ehdotettu niin ikään, että lakien voimaantuloa lykättäisiin esimerkiksi vuoden 2008 alkuun.

Valiokunta ei pidä voimaantulon myöhentämisistä tarpeellisena hallinnollisista syistä, koska

Verohallitus aikoo saada oman ohjeistuksensa valmiiksi kuluvan vuoden 2006 joulukuun alussa. Estettä ei siis ole tähän nähden. Myöhentämisestä saattaisi aiheutua myös uudenlaisia ongelmia ja rajanvetovaikkeitä.

Valiokunta katsoo lisäksi, että esityksessä on otettu huomioon riittävällä tavalla myös käytännön tarpeet; ulkomaisten työnantajien tai niiden edustajien samoin kuin suomalaisten työn teettäjien tulee antaa ulkomaista vuokratyövoimaa koskevia ilmoituksia ensimmäisen kerran elokuun 2007 loppuun mennessä.

Ohjeistus ja seuranta

Ehdotetut säännökset ovat jossain määrin vaikeaselkoisia, eikä niiden sisältö ole vielä yleisesti tunnettu. Tähän tulevien vuokratyöntekijöiden, heidän työnantajien ja tälläisten työn teettäjien tulisi kuitenkin pystyä toimimaan odotetulla tavalla jo ensi vuoden aikana. Lait tarvitsivat sen vuoksi tukseen hyvin laaditut, selkeät ohjeet, joiden tulisi olla käytettävissä lain tullessa voimaan. Ohjeistus on syytä saada myös lähialueiden kielillä sieltä tulevia työntekijöitä ja toimijoita varten.

Valiokunta pitää tärkeänä myös sitä, että lainsäädännön toimivuutta seurataan myös käytännössä. Lisäksi tulee huolehtia siitä, että verohallinnossa on riittävästi voimavaroja käytännön ohjaustyöhön ja valvontaan. Vain tällä tavoin voidaan saavuttaa ne tavoitteet, jotka ovat lainsäädännön taustalla.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että 1., 2., 3. ja 5. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina ja

että 4. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset).

Valiokunnan muuotosehdotukset

4.

Laki

rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta 11 päivänä elokuuta 1978 annetun lain (627/1978) 7 §, 15 §:n 3 momentti, 16 §:n 1 momentti *ja 21 §:n 2 momentti*, sellaisina kuin ne ovat, 7 § ja 15 §:n 3 momentti laissa 856/2005 ja 16 §:n 1 momentti *ja 21 §:n 2 momentti* laissa 1149/2005, sekä

lisätään lakiin uusi 10 e ja 16 a § seuraavasti:

7, 10 e, 15, 16 ja 16 a §
(Kuten HE)

21 §

samoin kuin 13 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun osuuden määrittämiseen sovelletaan, mitä verotusmenettelystä annetussa laissa säädetään

— — — — —
Muutoksen hakemiseen 13 ja 16 a §:ssä tarkoitetun tulon osalta toimitettuun verotukseen

—————
Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 17 päivänä marraskuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Markku Koski /kesk
vpj. Matti Ahde /sd
jäs. Christina Gestrin /r
Kyösti Karjula /kesk
Jari Koskinen /kok
Pekka Kuosmanen /kok
Maija-Liisa Lindqvist /kesk
Mika Lintilä /kesk (osittain)
Tuija Nurmi /kok
Iivo Polvi /vas

Markku Rossi /kesk
Matti Saarinen /sd
Kimmo Sasi /kok
Anni Sinnemäki /vihr
Irja Tulonen /kok
Kari Uotila /vas
Jukka Vihriälä /kesk
vjäs. Reijo Kallio /sd
Aulis Ranta-Muotio /kesk
Pia Viitanen /sd.

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.